

Uredništvo
in upravnništvo:
Kolodvorske
ulice št. 15.
Z urednikom se
more govoriti
vsak dan od 11.
do 12. ure.
Rokopisi se ne
vračajo.
Inserati:
Štatanopna peti-
vrsta 4 kr., pri
večkratnem po-
navljanju daje se
popust.

Ljubljanski List

Velja
za Ljubljano
v upravnništvo:
za celo leto 6 gl.,
za pol leta 3 gl.,
za četrletno 1 gl.
50 kr., na mesec
50 kr., pošiljatev
na dom velja me-
sečno 9 kr. več.
Po pošti velja
za celo leto 10 gl.,
za pol leta 5 gl.,
za četrletno 3 gl.
60 kr. in za jeden
mesec 85 kr.

večerna priloga deželnemu uradnemu časniku.

Izhaja vsak dan razen nedelj in praznikov ob 5. uri zvečer.

Štev. 191.

V Ljubljani v četrtek, 16. oktobra 1884.

Tečaj I.

Kongo-konferenca v Berolinu.

Uže delj časa zanimajo evropsko občinstvo vprašanja in zadeve, ki so tako daleč oddaljene od naših bližnjih interesov, da je na prvi pogled težko razumeti, kako je nastalo občno to zanimanje za kraje v daljni Afriki, o kateri je sedaj skoro dan za dnevom čitati dolge razprave po raznih časopisih in javnih glasilih.

Našim čitateljem je gotovo še v spominu ekspedicija nemškega cesarstva, ki je nedavno se izkrcala na zapadnem afrikanskem bregovju in razvila tam nemško zastavo. Knez Bismarck je izprevidel važnost kolonizacije onih tropičnih krajev in zato se je jel zanimati za razmere črnega dela sveta. Naravno je bilo pri tem, da so se nemški interesi zadeli ob interese onih narodov, ki so uže poprej postavljali kupčijske stacije na afrikanskem zapadnem bregovju in posedle tam ogromna zemljišča. Afrikansko vprašanje prišlo je v tek — in sedaj nam poroča brzobjav iz francoske stolnice, da se ima sniti celó konferenca, katera se bode pečala z razmerami srednje Afrike, posebno pa s kupčijo na rekah Kongo in Niger. Francoska in nemška vlada sta v popolnem soglasju sklenili konferenco sklicati koncem tega meseca v Berolin in k njej povabiti najbolj zanimajoče se vlasti: Angleško, Špansko, Portugalsko, Belgijo, Holandsko in Zavezne države. Program bode baje obsegal tri pglavitne točke:

- 1.) Kupčija na reki Kongo je svobodna za vse narode in države;
 - 2.) jednako velja o reki Niger in njenih pritokih;
 - 3.) uredjenje postopanja, katerega mora v bodoče uporabljati vsaka država, ki hoče zasesti do sedaj neodvisne okraje zapadne Afrike.
- Prvi dve točki berolinske konference jemljete torej v poštev prosto kupčijo na omenjenih afrikanskih veletokih, in kakor zvemo iz „rumene knjige“ francoske vlade, namerava se proglasiti za vožnjo po obeh rekah jednaki

princip, kakeršen velja za brodovje po Donavi. Odlok ta bode se vé da imel za prve čase le principijalno važnost — praktičnih posledic za nekaj desetletij pač še ne smemo pričakovati. Rodovi ob reki Kongo in Niger nimajo do sedaj velikih potreb in evropski kupec bode malo blaga spečal tam doli. A v teku let se more stvar vender-le močno prenarediti; razne države bodo konkurirale, in jasno je, da bodo nastale razne diference med tekmujočimi kupci, ako se stvar za časa ne uredi. Uže je Angleška spoznala izvanredno važnost ogromne reke Kongo in sklenila je s Portugalsko pogodbo, ki uvaževa colne tarife in ji izročuje ustje afrikanskega veletoka v popolno oblast. Francoska je oporekala veljavi te pogodbe in tudi druge velesile niso hotele pritrčiti zvezi, ki bi angleški, uže tako po celem svetu razširjeni kupčiji tudi v onih krajih pridobila take ugodnosti, da bi ne mogel noben drug narod konkurirati z britanskim veletržcem. Angleška vlada se vsled tega ni upala predložiti pogodbe svojemu parlamentu; vender pa ima v njej neko sredstvo, na katero se lahko vedno opira in sklicuje. Pretenzije Portugalske ali Angleške so torej kakor navlaš vstvarjene, da bi rodile neprenehoma prepire in motenja kupčijskih podjetij ob omenjenih rekah. Zato sklicujete Francoska in Nemčija konferenco v Berolin, da izreče kakor mednarodno sodišče obče veljavno pravilo za kupčijo v onih krajih in uvede neko internacionalno nadzorstvo, jednako onemu, kakeršno so postavile velesile v donavski komisiji za to srednje-evropsko reko; ta komisija bi imela nalog, čuvati in nadzorovati kupčijski promet na Kongu in Nigru in to tembolj, ker posamezna angleška posestva mejé celo do bregovja onih veletokov.

Ako premišljujemo te točke programa, vidimo, da so torej namenjene v prvi vrsti proti angleški kolonijalni politiki, ki uže tako postopa, kakor bi vsaka druga sila motila njeno posestvo, ako zasede kako ozemlje in ki smatra ves svet za objekt svojega kolonijalnega podjetja. Ako se konferenci posreči

upogniti angleško vlado, stvoril se bode velik prevrat v dosedanjih evropskih kupčijskih interesih v ptujih delih sveta in uredila se bode zadeva, ki uže dolgo, dolgo čaka rešenja pri vseh narodih, katerim dela preglavico vedno bolj naraščajoča kupčijska moč britanskega prebivalstva.

Zadnja točka, katera se bode obravnavala pri zeleni mizi v Berolinu, pač ni tako neposredno praktičnega pomena, a vender je velevažna za mednarodne zadeve. Leta in leta zasedale so razne vlasti ptuja zemljišča — šestokrat le na papirji — in jih priklopovala svojemu ozemlju. A kakor je konferenca po krimski vojski izrekla mednarodni zakon, da mora v bodoče vsaka blokada efektivna biti, ako hoče pridobiti priznanje družih sil, tako bode tudi sedaj konferenca izrekla neko merodajno mednarodno pravó, po katerem se ima v prihodnosti ravnati vsaka vlast, katera hoče zasesti tuje zemlje. Gledé na ta predmet zamore postati konferenca velike važnosti in imeti ogromne posledice v razvitku kolonijalne politike raznih držav. Izrekla se bode pač za to, da mora okupacija efektivna biti, ako hoče dobiti priznanje evropskih državnih krogov; da ne zadostuje samo razvitje zastave na kadem tujem bregu, kakor se je to do sedaj velikokrat pripetilo. Posebno Angleška je v tem jako priprosto postopala. Poglejmo le v Avstralijo! Tam danes še morskí bregovi niso povsodi obljudeni — da ne govorim o notranjih krajih tega kontinenta. Pač bodo prešla še stoletja, preden bode peti svetovni del vsaj nekoliko pokrit s človeškimi naselbinami — in vender nima nobena druga država pravice, zasesti kako neobljudeno bregovje in napraviti tam svojo kolonijo. Angleška je razvila v Avstraliji svojo zastavo in sedaj je ves ogromni kontinent ozemlje angleške kraljice ter zaprt kontinentalnim velesilam. Tako razmerje pač ni pravično in lahko nam je razumljivo, da hočete Francoska in Nemška urediti to stanje in napraviti merodajno mednarodno pravó o zasedanji tujih krajev, da s

Listek.

Stepni kralj Lir.

Ruski spisal Ivan Turgénev, poslovenil * * *

(Dalje.)

IV.

In vender je tudi tega neporušnega, sebi zaupajočega orjaka tu pa tam obhajala otožnost in žalost. Brez vsakega vidnega vzroka postajal je nenadoma pobit; zapiral se je sam v svojo sobo in šumel je — v resnici šumel kakor cel bučelni roj; časi je tudi pozival k sebi kozačka Maksimko in ukazaval mu je brati na glas iz jedine knjige, katera se je izgubila v njegov dom, iz nekega posamnega Novikovljeva* „Počivajočega marljivca“; ali

* Novikov živel je za Katarine II. S svojim prijateljem Švarcem storil je jako mnogo za omiko in slovstvo, posebno odkar je Katarina II. z ukazom leta 1783. dopustila privatne tiskarne. Ustanavljal je knjižnice, knjigotržnice, tiskarne, časopise in celó jedno učeno društvo je obudil. Bil je pravi privrženec iluminatov.

pa mu je ukazal, naj zapoje. In Maksimka, kateri se je po čudni naključbi naučil zlogoma brati, začinal je besede presekavati, na glas prestavljati in rjoveti fraze, kakor je ta-le: — ali strast-ní človek izvaja iz tega pustéga prostora, kateréga náhaja v stváreh, popolnomá protívne sklepé. Vsaká stvar za-se, táko pravi on, ne moré nárediti me srečnéga! itd.* Ali pa je s svojim pretenkim glaskom zategoval kako otožno pesnico, v kateri se je dalo razločiti le: „I...i...e...i...e...i...Aaa...ska!...O...u...u...bi...i...i...i...la!“ Martin Petrovič pa je majal z glavo, govoril o minljivosti, o tem, da se vse spremeni jedenkrat v prah, da vse uvene, kakor zeljšča; vse preide — in ničesar ne bode več! Jedenkrat mu je prišla v roke neka podobica, ki je kazala gorečo svečo, v katero od vseh strani pihajo vetrovi z napetimi lici; zdolaj pa je bilo zapisano: „Tako je človeško življenje!“ Ta podobica se mu je jako dopala, obesil jo je v svojem kabinetu; — ali o navadnem času, ko ga ni trapila otožnost, obra-

* „Počivajoči marljivec“; perijodičen časopis itd. Moskva 1785. I. Del 3., str. 23., vrsta 11. od zgoraj.

čal jo je z licem na steno, da ga ne bi vznemirjala. Harlov, ta kolós, bal se je smrti! K veri, molitvi pak se je celó, kadar ga je otožnost obšla, le redkoma zatekel; tudi tedaj je več zaupal svojemu umu. Posebne pobožnosti v njem ni bilo; v cerkvi ga niso pogostoma videli; on je pač zatrjeval, da zato ne hodi tja, ker se boji, da ne bi z obširnim svojim telesom vseh potisnil ven. — Taka pobitost končala se je navadno s tem, da je začel Martin Petrovič zvižgati — in da je potem na jedenkrat z gromovitim glasom ukazal zapreči svoj voz ter se odpeljal kam v sosesčino. Pri tem je smelo mahal s svojo prosto roko nad kapo, kakor bi hotel reči: „Zdaj mi je po polnem vse jedno!“ Bil je pravi ruski človek.

V.

Silni ljudje, kakor Martin Petrovič, so većinoma flegmatičnega temperamenta, on pak se je precej lahko razdraževal. Posebno pa ga je znal razjeziti brat pokojne njegove žene, kateri je dobil pribežališče v naši hiši, nekoliko kot šaljivec, nekoliko kot zajedalec — nek Bičkov, katerega so z mladih nog klicali Suvenira in kateri je tudi kasneje ostal vsem

tem vsaj v Afriki še rešite, kar je drugod uže zdavno zgubljeno.

Da pa namerava potem nemška vlada napraviti prave kolonije v zapadni Afriki, o tem pač dvojimo; knez Bismarck je javno izrekel v nemškem državnem zboru, da to ni cilj njegove politike. Vlada hoče le one kupce in one naselbine vzeti pod svoje varstvo, ki bodo v bodoče nastale doli v črni Afriki. Pospeševati hoče društva in posameznike, ki bodo obiskovali one kraje, da napravijo kupčijske zveze s temnim svetom. V teku let upa Nemčija toliko vpliva si pridobiti v Afriki, da bodo tamošnji narodi jeli sprevidovati, kake koristi jim bode prinašalo umno obdelovanje natornih zakladov, katere jim krije njihova zemlja, da bodo jeli redno kupčijo z nemškimi podaniki in njihovo obrtnijo. Tako postopanje bode več koristilo Nemčiji, nego naprava istinitih kolonij, ki pričatkoma le ogromen denar potrebujejo, konečno pa nikakor ne obrestujejo porabljenih svot.

Načrt zakona, s katerim se prena-rejajo nekatera določila deželnih zakonov z dné 19. decembra 1874 (št. 37) in 26. oktobra 1875 (št. 27).

Na dnevnem redu denašnje seje je naslednje poročilo finančnega odseka (poročevalec posl. Šuklje); to poročilo podajemo častitim čitateljem v vsem obsegu, ker bode gotovo marsikoga zanimala utemeljitev, naj se prenaresdijo nekatera določila deželnih zakonov z dné 19. decembra 1874 (št. 37) in 26. oktobra 1875 (št. 27), in konečno podajemo tudi dotični načrt zakona, kateri se je izročil deželni zboru v pritrditve:

Sedanja razdelitev troškov za ljudsko šolstvo na Kranjskem naslanja se na zakona z 19. dec. 1874 (dež. zak. št. 37) in 26. okt. 1875 (dež. zak. št. 27).

Predno se je bil sklenil zakon z dné 19. dec. 1874 ter zadobil Najvišje potrjenje, bilo je šolskim občinam skrbeti za vse ljudske šole, tedaj ob jednem za vse stvarne potrebščine in za učiteljske plače (§ 33 dež. zakona z 29. apr. 1873, št. 21). V ta namen so se občinam dovoljevale posebne priklade, katere pa 10% rednega zneska neposrednih davkov niso smele preseirati. Eventualni primanjkljaj se je imel pokriti iz normalno - šolskega zaklada, oziroma če njegovi dohodki niso zadostovali, iz deželnih dohodkov (§§ 45 in 46).

Kmalopas se je isprevidelo, da šolske občine niso kos svoji nalogi. Od vseh strani so dohajale tožbe deželnemu zastopu in ga prepričale, da je treba potom zakonodavstva predrugačiti neznosni položaj. Mnogovrstne nevesele skušnje rodile so tedaj deželni zakon z dné 19. dec. 1874 (št. 37), kateri je le ljubljanski šolski občini pustil nespremenjeni delokrog v šolskih zadevah (člen VII.), gledé vseh

Suvenir, celó slugam, ki so ga pa vender le nazivali Suveniru Timofejiča. Prvega svojega imena on sam ni več vedel, kakor se je videlo. Bil je to bridek človek, od vseh zaničevan, z jedno besedo: zajedalec. Na jedni strani svojih ust ni imel vseh zob; zavoljo tega zdel se je njegov majhni, zgubani obraz nekam zakrivljen. On se je vedno premikal, vedno kaj stikal okrog: zdaj zajide v sobe k deklam ali pa v pisarno, zdaj v hišo popovo, zdaj zopet k starosti; od vsod ga preganjajo, ali on samo zmaja z glavo, vrtno s svojimi štrlečimi očesci ter se posmeje — grdo in in tenko, kakor bi kako steklenico izpiral. Meni se je zmirom pozdevalo, da bi bil Suvenir postal jako malopriden, hudoben in celó grozovit človek, ako bi bil imel denarja. Pa na srečo, „brzdala“ ga je njegova revščina. Piti so mu dovoljevali samo o praznikih. Po povelji moje matere so ga oblačili še precej snažno; moral je namreč zvečer igrati z njo piké ali boston. Suvenir je v jednomer pravil: „Dovolite, jaz bom zdajci, zdajci.“ — „Kaj boš zdajci?“ popraševala ga je nevoljno moja mati. On pa je takoj položil roke na hrbet,

drugih šolskih občin pak je določil v členu VI., da se imajo vsi šolski troški, izimši one za nastanjanje in za stvarne potrebščine ljudskih šol (člen V.), prevzeti na normalno-šolski zaklad, kolikor v ta namen ne zadostujejo v §§ 36 in 37 dež. zakona z 29. apr. 1873 (št. 21) omenjeni dohodki dotične šole. Leto dnij ni minulo in zopet je nov deželni zakon deloma predrugačil ta določila; ukazal je namreč, da je normalno-šolskemu zakladu prevzeti vse aktivitetne prejemke javnih ljudskih šol na Kranjskem, razun Ljubljane (§ 1. dež. zakona z dné 26. okt. 1875, št. 27).

Razmere, ki sta jih ustanovila omenjena zakona, obstojé še dandanes, a zopet se kaže neizogibna potreba, predrugačiti ta določila in odstraniti njih naravne posledice. Zlasti dva razloga na to silita.

Troški ljudskega šolstva namreč naraščajo tako rapidno, da jih ubogi davkoplačevalec na deželi skoro več ne premôre. Leta 1874., ko se je sklenila postava z dné 19. decembra, bilo je razmerje šolskih priklad v glavnem mestu ter onih na deželi skoro še jednako. V Ljubljani se je tedaj pobirala šolska priklada 10%, po deželi plačevali so v isti namen normalno-šolskemu zakladu 12%, in sicer povsod le od rednega zneska neposrednih davkov. Za onega časa bilo je ljubljansko mesto do danes v srečnem položaji, da mu ni trebalo zvišati svoje šolske priklade. Za ostalo deželo pa je v zadnjem desetletji šolska priklada poskočila od 12% na 18%, navzlic temu, da so se direktnemu davku v zadnjih letih vračunale tudi vse izredne državne priklade. Letos pa je razvideti iz proračuna normalno-šolskega zaklada, kojega je predložil deželni zbor, da bode zopet treba zvišati šolsko priklado od 18% na 20% in vrh tega se bode še imel pokriti primanjkljaj 7184 gld. 80 kr.

In nobenega upanja ni, da bo nova pomnožitev šolskega davka uže ona skrajna maksimalna meja, katero prekoračiti nikakor ne bode trebalo. Narodna omika terja vedno nove denarne žrtve, mnogo šol se mora razširjati zaradi preoblega števila učencev, zopet drugod prebivalstvo željno pričakuje ustanovitve novih šolskih zavodov, kateri mu gredó po postavi. Ne treba proroškega darú, da danes vsakdo lahko izračuna, da vže v prihodnjem letu tudi 21odstotna šolska priklada ne bode zadostovala!

Toda troški ljudskega šolstva se morajo zvišati še iz drugih razlogov. Ako se primerjajo dohodki učiteljskega osebja na Kranjskem z aktivitetnimi prejemki učiteljev po sosednih deželah, usiliti se mora prepričanje, da skoro nobena kronovina tako slabo ne plačuje svojih učiteljev kakor vojvodina kranjska. Naravno, da ta nedostatnost neugodno vpliva na učni vspeh kranjskih šol in tedaj neposredno na odgojo mladine na Kranjskem. Ali sleherno zboljšanje učiteljskih plač, da si samo ob sebi

priklonil se in zašepetal: „Kakor ukažete!“ — Poslušati pri vratih, obrekovati in pred vsem zbadati in dražiti — drugačnega veselja ni poznal; in „zbadal“ je tako, kakor bi za to imel svojo posebno pravico in bi se maščeval za kar si uže bodi. Martina Petroviča je imenoval „bratca“ in dajal mu je jesti grenkih redkev, kakor pravijo. — „Zakaj ste umorili mojo sestrico, Margarito Timofejevno?“ pravil mu je, vrtél se in hohotal pred njim. — Nekdaj sedi Martin Petrovič v hladni biljardni sobi, kjer ni nikoli videl noben niti jedne muhe in katero je naš sosed, velik neprijatelj vročini in solncu, zavoljo tega jako ljubil. On sedi vam med steno in biljardom. Suvenir šviga mimo njega, draži ga in se mu pači... Martin Petrovič ga hoče česniti — in povzdigne obe roki. Suvenir se srečno izmuzne — in pesti njegovega bratca zadenejo mestu ob njega ob kraj biljarda; ta težki, trdni biljard zvrne se po tleh navzlic vsem šestim vijakom, s katerimi je bil prikovan... Kak mōčnik bi bil pač nastal iz Suvenirja, ako bi bil prišel pod te močne roke!

(Dalje prihodnjič.)

opravičeno in potrebno, bode tudi pri največji štedljivosti zopet obtežilo normalno-šolski zaklad ter nova bremena nakladalo ubogemu davkoplačevalcu.

Kaki pa bodo nasledki vednega naraščanja šolskih troškov, ako se ne uvede bolj pravična razdelitev? Ljudstvo, dosihmal le deloma pridobljeno za šolo, le deloma šoli prijazno, postalo bode nejevoljno, mržnja in sovraštvo vzbudilo se bode proti ljudski šoli, in nazadek v kulturnem oziru je neizogibna posledica sedanjemu neosnovanemu razmerju.

Dolžnost tedaj, pospeševati narodno omiko ter ji odstraniti vse zapreke, mora napotiti deželni zastop, da odpravi ono anomalijo, ono izjemo, vsled katere se mesto ljubljansko ne udeležuje pri troških kranjskega šolstva. Finančni odsek se mora pri tej priliki sklicavati na to, da je taka izjema doslej le dovoljena ljubljanskemu mestu, vsa druga glavna mesta naše državne polovice pa se gledé šolskih troškov nikakor ne razlikujejo od drugih šolskih občin. Le na Kranjskem tedaj obstoji taka izjema, sigurno na škodo deželnemu, a tudi ne na korist ljubljanskemu šolstvu.

Toda finančni odsek je primoran, pri tej priliki opozarjati slavni deželni zbor na razmerje normalno-šolskega zaklada do južne železnice, katero je zopet le posledica one izjeme, kojoj je zakon z dné 19. dec. 1874 (dež. zak. št. 37) stipuliral za Ljubljano.

Znano je namreč, da je državna postava z 8. maja 1860, št. 61, posameznim deželam, skozi katere drže železnice, odkazala 60% njih pridobinskega in dohodninskega davka kot davčni objekt za deželne priklade, v razmerji daljave dotičnih železničnih prôg. Besede tega zakona so po polnem jasne, in jasno se razvidi iz njih namen postavodajalca, kateri je deželam, a ne posameznim krajem, hotel preskrbeti nov vir dohodkov. Ali kake posledice ima izjema ljubljanskega mesta gledé normalno-šolskega zaklada za davčne dolžnosti južne železnice? Za Kranjsko znaša njena pridobnina in dohodkarina leta 1884 v okrogli svoti 98 500 gld., od tega zneska imela bi plačati vse deželne priklade, tedaj tudi priklado za normalno-šolski zaklad. Ali ker je davek tega železničnega podjetja za Kranjsko slučajno predpisan v Ljubljani, odteguje se južna železnica troškom deželnega šolstva, da si prereže vso deželo in da si se njeno osebje za svoje otroke povsod poslužuje dotičnih deželnih šol — in mesto da bi južna železnica plačevala priklado za normalno-šolski zaklad, plačuje le mnogo nižjo priklado ljubljanskemu mestu. Ako se oziramo na tekoče leto 1884, imela bi južna železnica šolske priklade plačati okroglo 17 700 gld., mesto tega pa le v mestni šolski zaklad plačuje 4928 gld. Dežela tedaj ima leto za letom vsled izjeme ljubljanskega mesta le pri južni železnici dejanske izgube 12- do 14 000 gld., do katerih ima čisto jasno postavno pravico. Istina je, da se deželni zbor l. 1874, ko se je ljubljanskemu mestu in na dalje pustila njegova izjema, ni oziral na to važno vprašanje. A tedaj je bila južna železnica še davka prosta, in le tako se je moglo pripetiti, da se je prezrla ta pomenljiva okolnost. Pač je potem deželni zbor v svoji seji 3. oktobra 1882 sklenil poseben načrt postave, zadevajoč doneske južne železnice k normalno-šolskemu zakladu, ali ta načrt ni zadobil Najvišjega potrjenja, in to le zaradi postavne izjeme ljubljanskega mesta. Finančni odsek se je sploh prepričal, da ni drugega sredstva, zaprečiti tako občutljivo izgubo pri južni železnici, nego da se odpravi ljubljanskega mesta eksempecija nasproti normalno-šolskemu zakladu. Tudi iz tega se razvidi, da je preustroj deželnih zakonov z dné 19. decembra 1874, št. 37, in 26. oktobra 1875, št. 27, postal neizogibna potreba.

Finančnemu odseku preostaje še razjasniti, zakaj je deželni zbor odmenil nalogu, skrbeti za nepokriti primanjkljaj normalno-šolskega zaklada. To se je zgodilo radi tega, ker je deželni fond veliko boljje dotiran ter ima na razpolaganje mnogo več virov nego

normalno-šolski zaklad, kateremu postava le direktni davek odkazuje predmetom njegovim prikladam. Uvaževaje tedaj neprimerno ugodnejši položaj deželnega zaklada, bil je finančni odsek tega mnenja, da se boče nepokriti nedostatek potrebščine za kranjsko ljudsko šolstvo ložje pokrili iz deželnega fonda, nego iz normalno-šolskega zaklada. Ob enem je bil prepričan, da bode deželni zbor nove dohodke vedel preskrbeti deželnemu zakladu, s katerimi se bo breme posameznih davkoplačevalcev kolikor mogoče olajšalo.

Z ozirom na vse te razloge nasvetuje finančni odsek:

Slavni deželni zbor naj sklene:

- 1.) Priloženemu načrtu zakona se pritrdi.
- 2.) Deželnemu odboru se naroča, da pridobi temu načrtu Najvišje potrjenje.

Zakon

z . . . dné

s katerim se prenamejajo nekatera določila deželnih zakonov z dné 19. dec. 1874, št. 37, in 26. oktobra 1875, št. 27.

Po nasvetu deželnega zbora Svoje vojvodine kranjske ukazujem takó:

Člen I. Členi II., V., VI., VII. zakona z dné 19. decembra 1874, dež. zak. št. 37, in § 1. zakona z dné 26. oktobra 1875, dež. zak. št. 27, se razveljavljajo v svoji sedanji besedi in na njih mesta stopajo sledeča določila:

§ 1. Mestni občini ljubljanski se daje pravica, pobirati v sedanji meri šolnino na javnih mestnih ljudskih in meščanskih šolah, in sicer v ta namen, da se bodo z njo pokrivala stvarne šolske potrebščine.

Občnemu odboru glavnega mesta ljubljanskega pristoji, šolnino na omenjenih šolah znižati ali po polnem odpraviti.

§ 2. Normalno-šolski zaklad prevzame izplačevanje aktivitetnih prejemkov učiteljskega osebja na vseh splošnih javnih ljudskih šolah vojvodine kranjske v njih polnem obsegu.

Ako dohodki normalno-šolskega zaklada ne bi zadostovali v pokritje teh in drugih njegovih potrebščin, razpisati je po deželnem zakonodajstvu za normalno-šolski zaklad posebno desetodstotno deželno priklado na vse direktne davke (na ordinarij z vsemi državnimi prikladami).

Nedostatek, kateri se potem še pokaže pri normalno-šolskem zakladu, pokrije se iz deželnega zaklada.

§ 3. Šolska poslopja zidati, dajati jim notranjo opravo ter jih vzdržavati, v obče ljudske šole nastanjevati, plačevati troške za kurjavo, razsvetlavo in snaženje šolskih prostorov in skrbeti za vse druge stvarne šolske potrebščine, dolžnost je šolske občine, v glavnem mestu ljubljanskem pa dolžnost mestne občine ljubljanske.

Člen II. Ta zakon stopi v veljavo s 1. jan. 1885. leta.

Politični pregled.

Avstrijsko-ogerska država.

V českem deželnem zboru vnela se je živahna debata pri razpravljanji Herbstovega predloga, naj se upravni okraji na Českem uredijo po narodnostnem načelu. Ako bi govorniki bili ostali pri predmetu, bil bi se predlog najbrže sprejel; no nemški poslanci začeli so se pritoževati o zatiranji nemškega življa na Českem ter terjali delitev Česke v nemško in česko področje. Da so Čehi take terjatve energično odbili, je pač umevno; ob enem pa se je tudi pokopal Herbstov predlog, kajti zbor sprejel je z 141 proti 66 glasovi predlog večine, naj se Herbstov predlog odloži, dokler se ne bodo občine same oglašile zanj.

V včerajšnji seji deželnega zbora českega predložil se je deželni proračun. Troški za leto 1885 iznašajo 8 645 419 gld., primanjkljaj iznaša 7 863 760 gld., kateri se bode pokrili z doklado k direktnim davkom, in to 30 nov-

čičev na vsak goldinar. Deželni prinesek za česko gledališče v Pragi iznaša 77 923 gld., a za nemško gledališče 42 453 gld.

V hrvatskem saboru pričela se bode jutri adresa debata. Kakor smo uže javili, predložili so tudi Starčevićjanci svoj adresni načrt. Da bode prišlo do škandala, je pač uže skoro gotovo.

Tudi v ogerskem parlamentu razpravlja se o adresi. Včeraj govoril je za adreso liberalne vladne stranke izvestitelj Berzeviczy ter temeljito pobijal načrt adrese, katerega je predložila stranka antisemitov. Antisemiti so burno ugovarjali argumentom izvestitelja, no večina zbora pozdravila je njegov govor z živahnim odobravanjem.

Tuje dežele.

Jutri snide se Belem gradu srbska sinoda. Na dnevnem redu sinode stojé predmeti cerkvene in upravno-politične narave. — Predvčerajšnjem začel je v Belem gradu izhajati radikalni časopis „Odjek“. Vladno glasilo „Videlo“ začelo bo izhajati vsak dan. V teku tega leta začelo bode izhajati še nekoliko novih časopisov.

V Odesi dogotovile so se včeraj tri velike ruske vojne ladije, in sicer: „Katarina“, „Čezme“ in „Sinope“. Tim povodom pisal je car admiralu velikemu knezu Alekseju naslednje pismo: „Zahvaljujem se za poslano mi izvestje ter se veselim preporoda ruske mornarice na Črnem morji. Podeli ji Bog tudi hrabre pomorščake, da bodo zvesto in slavno služili domovini.“ Pismo carjevo razglasilo se je pomorščakom ter provzročilo silno navdušenje.

V francoski komori zahteval je včeraj vojni minister 11 milijonov frankov za vojne potrebščine v Tonkingu. Predlog izročil se je finančnemu odseku.

General Brière de l'Isle brzojavil je, da so francoske čete dné 10. t. m. izvojevale veliko zmago nad Kitajci. Kitajcev ostalo je čez 3000 na bojišči, med njimi tudi poveljnik. Francozov je 20 mrtvih, 90 ranjenih. Ker je bila to najboljše oborožena in najhrabreja kitajska četa, ni se sedaj več bati kitajske invazije v Tonking.

Razne vesti.

— (Slavni risar Gavarni) prišel je nekoč potujoč v francoskem provincionalnem mestu ravno k dražbi, pri kateri so se prodajale slike in risarije. Nekaj časa je slavni risar gledal in poslušal, kako se sklicavajo in prodajajo risarije, prave spake, pod katerimi pa je stalo podpisano njegovo ime. Čez nekaj časa prosil, naj se mu pokažejo risarije; ogleda si jih in omeni razklicalcu, da so vse te risarije ponarejene. Razklicalec ga resno opomni, naj bode s svojim govorom nekoliko bolj previden, češ, kar se tukaj prodaja, je ostalina moza, kateri je bil večak v umetelnosti in osebni prijatelj Gavarnijev. Risar protestuje proti temu prijateljstvu; uname se glasen prepir; umetnik imenuje svoje ime, a to mu ni pomoglo do zmage, vsa zbrana množica se mu je na vse grlo smijala, — in konec je bil, da so Gavarnija vrgli pod kap. In Gavarni je pod kapom svet premišljujoč vzdihnil: „Če bi bile risarije vsaj dobre!“

Domače stvari.

— (Deželni zbor) imel je danes ob 10. uri dopoludne 12. sejo. Začetkom seje vpraša g. deželni glavar posl. Apfaltrerna, koga je nameraval z besedami: *Es schwebt etwas in der Luft*, katere je izgovoril v slednji seji, napadati. Apfaltrern je odgovoril, da ni s temi besedami nameraval neposredno napadati deželni odbor in tudi ne dež. glavarja, pač pa deželno knjigovodstvo, katero sestavlja take račune. Potem pa gosp. baron maha z ne ravno salonskim govorom po deželnem odboru in gosp. dež. glavarju. Odgovori mu posl.

Detela, da se je računski sklep delal vsako leto takó; v računu ni najmanjšega pogrška, in če se zaletava posl. Apfaltrern v ta računski sklep, zakaj ne pové in pokaže napak. — Vzprejel se je zakon, kateremu utemeljitev danes podajemo v listu. — Potrdilo se je tudi poročilo finančnega odseka o proračunu normalno-šolskega zaklada.

— Na predlog posl. Šukljeja izrekel je deželni zbor Nj. veličanstvu cesarju za Najvišjo podporo kranjskih učiteljev svojo preponižno zahvalo in neomahljivo udanost. — Deželnemu koncipistu se poviša plača; Josipu Paternostru se dovoli remuneracije 100 gld. — Na dnevnem redu je načrt zakona zastran sodelovanja deželnega zastopa pri porabljevanji rezervnega zaklada kranjske hranilnice v Ljubljani (poročevalec posl. Svetec). Pri tej zadevi posezali so v debato poročevalec posl. Svetec, posl. Schwegel, Deschmann in tudi g. dež. predsednik baron Winkler izrazil je stališče vlade v tej zadevi. Ker so bile debate precej obširne se malo nad polovico na dnevni red postavljenih točk rešilo. Na predlog posl. Poklukarja se je seja prenehala ter se bode razprava o hranilnici kranjski jutri zopet nadaljevala.

Seja je trajala do 1/4. ure popoldne. Prihodnja seja jutri ob 9. uri dopoludne. Natančneje poročilo jutri.

— (Učiteljske spremembe na Kranjskem.) Gosp. Fran Schmidt, zač. učitelj v Črnem Vrhu, pride v Žire; g. Jan. Pipan, zač. učitelj v Starem Trgu pri Loži, gre pa v Črni Vrh. Izmed izprašanih kandidatov so kot začasni učitelji nastavljeni gg.: Janez Jeglič v Tunjice, Viktor Čuden v Razdrto, Janez Dremelj na Polico, Janez Likar v St. Jurij pri Izlakah, Alojzij Potokar v Cérknico. Gosp. Hočevnar pride v Šent Lampert, g. Levstek na Dule, g. Bledec v Hotič, g. Toman pa gre iz Hotiča v Šmartno pri Litiji. Karel Strel, učitelj v Šmartnem pri Litiji, je umrl.

— (Kamnjali) so 13. okt. zvečer nepoznani fantalini posestnikovega sina Ivana Z. iz Peržan, ko se je peljal domov iz Ljubljane. Pri tako zvanem „Bergantovom kozolcu“ stala sta dva fanta, ki sta imela predpasnike napolnjene s kamenjem. Na srečo sta zadela mirno se memo vozečega le v hrbet in v nogo, tako da ni hudo poškodovan; vendar par dni ni mogel delati.

— (Kreg in pretep.) 11. t. m. peljala sta se dva kmetska fanta po cesti iz Cérknice proti Novi Vasi; srečala sta posestnika z vozom in ker se niso prav ognili, nastal je hud prepir in konečno pretep. Posestnik Fran H. iz Topola dobil je dva huda vdarca s polenom po glavi, vsled česar so se mu možjani hudo pretresli.

— (Zlobno poškodovanje.) V noči med 10. in 11. t. m. poškodoval je nekdo v novi, ne še zaprti hiši posestnika Ivana B. v Borovnici štedilno ognjišče in vzel dve železni vratci od njega. Tudi vrata je poškodoval in podrl plot pred hišo. Vzeti vratci ležali ste družega dne na strehi druge hiše, kamor jih je bil porednež zagnal.

— (Slovenske narodne pesni.) Urednik „Patriota“, g. dr. Grmovnik na Dunaji, prevél je nekaj slovenskih narodnih pesnij v nemščino, da tako seznanj nemški svet s krasnim slovenskim narodnim pesništvo. V kratkem razposlale se bodo nekaterim pevskim društvom uglasbene te pesni, o katerih bode morda o priliki še obširneje spregovorili.

Iz kranjskega deželnega zbora.

(XI. seja dné 14. oktobra t. l.)

(Konec.)

Posl. dr. Poklukar poroča ustno v imenu finančnega odseka o deželnih doneskih za uravnanje Save. Govornik mēni, da je težavna stvar, dovoljevati vedno podpore, kajti bremena za deželo so leto za letom težja; letos trebalo bode priklado za šolske potrebe povišati, in ako se ustanovi kmetijska šola na Dolenjskem, bode to prizadelo deželi mnogo troškov. Tudi za ceste se mnogo izdava, dežela pa je skoro vedno ubožnejša, kajti uime in slabe letine jo pogosto nadlegujejo. Torej ne bode možno pri najboljši volji dati mnogo podpore za uravnanje Save, a storiti se hoče nekoliko, zatorej stavi finančni odsek naslednji predlog:

